

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

m.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar om Havs- och vattenmyndighetens rapport Tydligare regler för små avloppsanläggningar med tillhörande konsekvensanalys

Sammanfattning

- Kemikalieinspektionen är överlag positiv till rapportens förslag att samla och förtydliga regelverket kring små avlopp samt att ge ut en vägledning för prövning. Insatser som görs för att minska spridning av näringsämnen till miljön kan också bidra till att minska spridning av farliga kemiska ämnen.
- Kemikalieinspektionen konstaterar emellertid att farliga kemiska ämnen inte ingår i de övervägande som görs i uppdraget eller omnämns som utgångspunkt när det gäller exempelvis kommande vägledning, bedömning av känsliga områden eller utveckling av reningstekniker.
- Kemikalieinspektionen anser att problembeskrivningen behöver kompletteras avseende spridning av farliga kemiska ämnen från varor och kemiska produkter i hushållen, läkemedelsrester och kadmium via livsmedel. Farliga ämnen hamnar till en del i avloppen och det stora antalet små anläggningar med bristfällig rening medför betydande spridning i miljön.
- Kemikalieinspektionen vill framhålla vikten av att ta särskild hänsyn för att förhindra spridning av exempelvis läkemedelsrester inklusive antibiotika, svärnedbrytbara ämnen och kadmium. När nya krav för att säkerställa avloppsanläggningarnas funktion införs behöver hänsyn även kunna tas till rening av kemiska ämnen. Framtida förbättrade reningsanläggningar bör, utöver effektiv reduktion av näringsämnen, förhindra spridning av andra miljöfarliga ämnen och därmed bidra till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.
- Kemikalieinspektionen finner det rimligt att, i nuvarande situation av bristfällig rening och låg åtgärdstakt, prioritera känsliga områden och ställa högre krav på rening i sådana områden. Kemikalieinspektionen vill dock särskilt understryka att hänsyn behöver tas till spridning av farliga ämnen vid bedömningen av olika områdens känslighet. Känsligheten kan variera för olika typer av belastning.
- Kemikalieinspektionen stödjer förslaget med högre krav på större anläggningar. Det bör minska spridningen av såväl näringsämnen och smittämnen som av farliga kemiska ämnen.
- Kemikalieinspektionen stödjer bedömningen att det som komplement till författningsförslaget behövs ytterligare styrmedel för att nå en hållbar åtgärdstakt. Om och hur ett "avgiftssystem med återföring i form av till exempel bidrag" skulle kunna införas bör utredas närmare. Hur utsläpp av kemikalier och olika reningsteknikers effektivitet skulle kunna vägas in i bedömningen av skatte- eller avgiftsnivå kan då närmare undersökas.

Synpunkter

Problembeskrivning (s 12–15 i huvudrapport)

Kemikalieinspektionen konstaterar att de miljöbelastningar som behandlas i rapporten är spridning av näringsämnen och risk för smittspridning. Farliga kemiska ämnen ingår inte i de övervägande som görs och omnämns inte som någon viktig utgångspunkt när det gäller exempelvis kommande vägledning, bedömning av känsliga områden eller utveckling av reningstekniker.

Kemikalieinspektionen anser att problembeskrivningen för små avloppsanläggningar behöver kompletteras med avseende på spridning av farliga ämnen. Det behöver uppmärksammas att farliga ämnen från varor och kemiska produkter i hushållen, läkemedelsrester och kadmium via livsmedel, till en del hamnar i avloppen. Det stora antalet små anläggningar med bristfällig rening medför en betydande källa även till att kemiska ämnen sprids i miljön. Liksom större reningsverk är små avloppsanläggningar främst avsedda att avlägsna näringsämnen snarare än miljöfarliga kemikalier.

Ett fåtal studier har undersökt spridningen av kemikalier från små avloppsanläggningar. I dessa studier har man bland annat hittat nonylfenoler, bisfenoler, läkemedels- och kosmetikarester. I ett pågående forskningsprojekt, Redmic, som syftar till att utveckla tekniker och strategier för att minska utsläppen av miljöföroreningar från enskilda avlopp, hittar man olika doftämnen, uv-filtrer, flera organiska fosforbaserade flamskyddsmedel och linjära alkylbensener. Utifrån detta vill Kemikalieinspektionen särskilt understryka behovet av att ta fram mer kunskap om spridningen av farliga ämnen via små avloppsanläggningar samt att utveckla reningsteknik som, utöver reduktion av näringsämnen för att förhindra övergödning, också inriktas på att minimera spridningen av andra miljöfarliga ämnen.

Förslagets målsättning (s 15-16 i huvudrapport)

Kemikalieinspektionen stödjer de målsättningar som anges i rapporten och vill därutöver framhålla att en övergripande målsättning när det gäller små avloppsanläggningar bör vara att minska utsläppen av sådant som kan förorena och påverka miljön. Framtida rening behöver effektivt hindra spridning till miljön av såväl näringsämnen för att hindra övergödning som miljöfarliga ämnen för att bidra till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Synpunkter på olika delar av förslaget (s 16-18 i huvudrapport)

Ökad samsyn, tydlighet och förutsägbarhet. Tydligare reglering med bindande regler och vägledning för prövning (s 16 i huvudrapport)

Kemikalieinspektionen stödjer förslaget att samla och förtydliga regelverket kring små avlopp samt att ge ut en vägledning för prövning. Insatser som görs för att minska spridning av näringsämnen till miljön kan också bidra till att minska spridning av farliga kemiska ämnen. Kemikalieinspektionen vill dock framhålla vikten av att ta särskild hänsyn till att förhindra spridning av kemiska ämnen som exempelvis läkemedelsrester, svärnedbrytbara ämnen och kadmium.

Reningskrav som är anpassade till risken för påverkan (s 17 i huvudrapport)

Kemikalieinspektionen finner det rimligt att, i nuvarande situation med bristfällig rening och låg åtgärdstakt, prioritera känsliga områden och ställa högre krav på rening i sådana områden. Kemikalieinspektionen vill dock särskilt understryka att hänsyn behöver tas till spridning av farliga ämnen vid bedömning av olika områdens känslighet. Känsligheten kan variera för olika typer av belastning. För områden som bedöms vara mindre känsliga för näringsämnen och därmed skulle kunna få lägre krav på rening behöver det därför säkerställas att detta gäller även för farliga kemiska ämnen med olika spridningsegenskaper. Det kan exempelvis röra sig om svärnedbrytbara ämnen med olika fördelning till jord och vatten, läkemedelsrester eller tungmetaller som kadmium.

Säkerställande av anläggande och drift. Krav för att säkerställa avloppsanläggningarnas funktion (s 18 i huvudrapport)

Kemikalieinspektionen bedömer att förslaget om kunskapsnivåkrav hos de som anlägger och kontrollerar, samt återkommande kontroll av anläggningarna, kan minska problem med felinstallationer och driftsproblem. Det bör leda till förbättringar även för anläggningar med reningskrav som omfattar farliga kemiska ämnen. När nya krav införs behöver hänsyn även kunna tas till rening av kemiska ämnen. Framtida förbättrade reningsanläggningar bör utöver effektiv reduktion av näringsämnen, vilket bidrar till miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning, också förhindra spridning av andra miljöfarliga ämnen och därmed bidra till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Högre krav på större anläggningar (s 18 i huvudrapport)

Kemikalieinspektionen stödjer förslaget med högre krav på större anläggningar. Det bör minska spridningen av såväl näringsämnen och smittämnen som av farliga kemiska ämnen.

Ekonomiskt styrmedel för att nå en högre åtgärdstakt av bristfälliga avloppsanläggningar (s 13, 15 i huvudrapport)

Kemikalieinspektionen stödjer bedömningen att det som komplement till författningsförslaget behövs ytterligare styrmedel för att nå en hållbar åtgärdstakt. Utgångspunkten är att åtgärdstakten för små avloppsanläggningar är låg vilket medför allt fler anläggningar som blir äldre och sämre samt att de föreslagna författningsändringarna inte ger incitament till en ökad åtgärdstakt.

Kemikalieinspektionen anser att ett avgiftssystem med återföring i form av till exempel bidrag borde utredas närmare för att kunna dra slutsatser om det är lämpligt att införa, vilket vi även framförde i vårt remissvar på Havs- och vattenmyndighetens tidigare rapport "Styrmedel för en hållbar åtgärdstakt".

Kemikalieinspektionen anser också att det närmare bör undersökas hur utsläpp av kemikalier (och de olika reningsteknikernas effektivitet) skulle kunna vägas in i bedömningen av vilken skatte- eller avgiftsnivå som i så fall är lämplig.

I detta ärende har generaldirektör Nina Cromnier beslutat. Stefan Gabring har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Dag Lestander, Lina Wendt-Rasch, Helena Parkman och jurist Johan Forsberg deltagit.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Nina Cromnier

Stefan Gabring